

Literární procházky Knihovny města Ostravy

Literárním
Přívozem

KNIHOVNA!!!

Literárním Přívozem

Přívoz – v minulosti výstavní čtvrť s honosnými měšťanskými domy, nádhernými kavárnami i četnými redakcemi novin. Věděli jste, že zde svého času žil a pracoval klasik moderní české poezie Josef Kainar nebo přední slovenský komunistický básník Laco Novomeský? Slyšeli jste někdy o tom, že zde za svůj nevybíravý pražský humor dostal málem výprask autor legendárního Švejka Jaroslav Hašek?

Vypravte se s námi objevovat literárně-kulturní život starého i současného Přívazu a třeba se zde dozvíte i nejednu pikantérii.

Ostravské hlavní nádraží

Jedním z nejdůležitějších milníků v novodobé historii Ostravy a také jedním z nejzásadnějších kroků k přeměně tohoto města ve významnou průmyslovou aglomeraci se stalo nepochybně napojení Ostravy na Severní dráhu Císaře Ferdinanda (1847).

Prudký průmyslový rozmach a s ním spjatý příliv finančního kapitálu umožnil pak v průběhu několika dalších desetiletí přestavbu celé Moravské Ostravy i Přívazu. Naše město začalo v té době připomínat jeden veliký pracovní tábor, za prací sem totiž přijížděli přistěhovalci nejen z nedalekých Beskyd, Jeseníků a dalších částí naší země, ale také lidé z dnešního Polska, Slovenska, Maďarska, Bosny a jiných koutů Evropy. Většina přistěhovalců si spojila stěhování do dynamicky se rozvíjející průmyslové metropole s celkovým zlepšením životní úrovně. To, co na ně zde však alespoň na počátku čekalo, působilo jako všechno, jen ne zářivá budoucnost.

– Zde opravdu je atmosféra nezdravá.
Zevšad se valí kouř a čoud a pára.
Na zemi škvára i ve vzduchu škvára.
Ubohá Ostrava – černá a špinavá.

Vilém Závada

Budova hlavního nádraží postavena v r. 1892, v pozadí stará staniční budova (Foto převzato z fondu Regionálního oddělení KMO)

Budovou ostravského hlavního nádraží se za dobu jeho existence protáhly doslova zástupy kulturních, literárních a jiných českých či evropsky významných osobností. Vzpomeňme zde tedy alespoň některé z nich. V březnu roku 1939 zde v brzkých ranních hodinách opouštěl Ostravu, jakož i celé Československo jeden z nejvýznamnějších u nás žijících židovských, německy píšících spisovatelů a též propagátor díla Franze Kafky – Max Brod.

V období druhé světové války zde pak po boku svého otce pracoval i klasik české poezie a člen legendární Skupiny 42 Josef Kainar.

Motiv ostravského hlavního nádraží nalezneme též v básních nejmladších místních autorů – F. Hrušky a D. Bárta (Foto Jiří Štěpánek)

Přívozská halda

Snad žádná jiná z ostravských čtvrtí nedisponuje tak osobitým geniem loci jako právě Přívaz. Svou roli v tom jistě sehrává skutečnost, že zdejší nádherná historická zástavba projektovaná rakouským urbanistou Camillem Sittem leží nejen v bezprostřední blízkosti Koksovny Svoboda a bývalé šachty, ale také doslova na úpatí jedné z nevyšších ostravských hald.

Sto metrů vysoká přívozská halda je dodnes nevyužitou, ba co víc, Ostravanům i turistům oficiálně nepřístupnou „atrakci“ (a přitom k ní tak krásně přiléhá jeden z největších ostravských parků – Komenského sady). I přes tuto smutnou skutečnost se však toto místo stává čím dál častěji cílem místních i přespolních dobrodruhů a výletníků, kteří se touží podívat na bývalé ocelové srdce republiky z tak trošku jiné perspektivy.

Své si zde vypořádal i ostravský multimediální umělec Marek Pražák (1964), jehož toto tajemné návrší inspirovalo k sepsání unikátní, Ostravu silně mytizující, básnické skladby Hallada o Olejovém městě.

(...)

*Kristus se tentokrát zrodil na Haldě
vytlačen obrovskou silou skrz tuny tun tuny tun
v Přívazu vyšel ze sloje v ruce uhel
na prvním domě naznačil uhlím kříž
a na každém dalším zrovna tak*

(...)

*Když označil tak domy
lidí jal se značkovat jako dobytek
nejdříve děti ženy mladé střední
staré nakonec důchodce
nikdo nezůstal bez kříže*

Marek Pražák

Marek Pražák při své performanci v ostravském Domě umění (Foto převzato z archivu nakladatelství Protimlův)

Bývalé tiskařské centrum a současná Galerie Nibiru

Věděli jste, že Přívaz by bylo možné považovat za ostravské historické centrum žurnalistiky? V domech na ulici U Tiskárny 3–5 se totiž v 1. polovině 20. století nacházelo nespočet tiskáren, redakcí, expedičních skladů a dalších pro tento obor důležitých prostor.

Co víc, vycházely zde i četné zahraniční tiskoviny jako např. německý liberální deník Morgenzeitung und Handelsblatt, polský Głos Robotniczy či maďarský Munkas. Ve zdejší redakci slovenských novin Pravda chudoby, kterým v letech 1924–1925 šéfoval dokonce i pozdější první československý komunistický prezident Klement Gottwald, se navíc na několik let uchytil i jeden z nejvýznamnějších minulorežimních slovenských tvůrců – Laco Novomeský. Ale že by si Přívaz zamiloval, to se rozhodně říct nedá...

Na adrese U Tiskárny 2, kde se v minulosti nacházely četné galerie mj. Galerie 761, Galerie Eingang, Jáma 10 a Galerie Rubrum, provozovali též před lety manželé Ivan a Elli Motýlovi tzv. „tajnou krčmu“, v průběhu dvou let zde přivítali celou řadu mimořádných českých i zahraničních literátů. V současné době ve zdejší Galerii Nibiru pořádá zase I. Motýl společně s ostravským básníkem Filipem Klegou pravidelný literární pořad s názvem Literární suroviny.

To však není ani zdaleka všechno, co se tady děje. V Galerii Nibiru, jejímž kurátorem je bývalý herec divadla Aréna a v současnosti také nepřehlédnutelný ostravský insitní malíř Michal Moučka, je toho pravidelně mnoho k vidění. Tak neváhejte a vyrazte za kulturou i do Přívazu!

Insitní malíř a kurátor Galerie Nibiru Michal Moučka před jedním ze svých velkoformátových pláten (Foto Ivan Motýl)

Okruhy literárních procházek Knihovny města Ostravy

✓ Ostrava – město literatury I.
Od Pavouka k Lesu

✓ Ostrava – město literatury II.
Nejmladší ostravská literatura

✓ Za ostravskou literaturou
na haldu Ema

✓ Ostravské
literární stezky
Jaroslava Žily

✓ Radvanicemi nejen
za ostravskými spiritisty

✓ Literatura Bohumína

✓ S hrůzou v zádech. Literární „výšlap“ na Emu
po stopách ostravských hororů

✓ Literatura v Porubě – Poruba v literatuře

✓ Literárními stezkami Moravské Ostravy

Můžete se těšit
na řadu nových
literárně-poznávacích
okruhů nejen
v Ostravě!

REGION

KNIHOVNA!!!

Rezervace jednotlivých procházek:
ligocky@kmo.cz

email: region@kmo.cz
tel.: 599 522 543, 724 137 829

www.kmo.cz/region